

הַלְבוֹת שְׁבוּעוֹת פֶּרֶק ב

א. אֶחָד הַנִּשְׁבַּע אַחַת מֵאַרְבַּע מִיָּנִי שְׁבוּעוֹת אֵלּוּ מִפִּי עֲצָמוֹ, וְאֶחָד הַמִּשְׁבַּע מִפִּי אֲחֵרִים וְעָנָה אָמֵן. אִפְּלוּ הַשְּׂבִיעִי גוֹי אוֹ קֶטָן, וְעָנָה אָמֵן חַיִּב: שֶׁכָּל הָעוֹנָה אָמֵן אַחֵר שְׁבוּעָה, כְּמוֹצִיא שְׁבוּעָה מִפִּיו. וְאֶחָד הָעוֹנָה אָמֵן, אוֹ הָאוֹמֵר דְּבַר שְׁעֲנִינוֹ כְּעֲנִין אָמֵן כְּגוֹן שֶׁאָמַר הֵינְךָ אוֹ מַחֲיִב אֲנִי בַשְּׁבוּעָה זֹאת, אוֹ קִבַּלְתִּי עָלַי שְׁבוּעָה זֹאת, וְכָל פְּיוּצָא בְּזֶה בְּכָל לְשׁוֹן הָרִי זֶה כְּנִשְׁבַּע לְכָל דְּבַר, בֵּין לְחַיְבּוֹ מִלְּקוּת בֵּין לְחַיְבּוֹ קֶרֶבָן.

ב. אֶחָד הַנִּשְׁבַּע אוֹ שֶׁהִשְׁבִּיעוֹ אַחֵר בְּשֵׁם הַמִּיחָד, אוֹ בְּאֶחָד מִן הַכְּנוּיִין כְּגוֹן שֶׁנִּשְׁבַּע בְּמִי שֶׁשְּׁמוֹ חֲנוּן, וּבְמִי שֶׁשְּׁמוֹ רַחוּם, וּבְמִי שֶׁשְּׁמוֹ אֶרֶךְ אֲפִים, וְכִיּוּצָא בֵּהֶן בְּכָל לְשׁוֹן הָרִי זֶה שְׁבוּעָה גְּמוּרָה.

ג. וְכֵן אֵלֶּה וְאֲרוּר, הָרִי הֵן שְׁבוּעָה וְהוּא, שִׁיזְכֹּר שֵׁם מִן הַשְּׁמוֹת אוֹ כְּנוֹי מִן הַכְּנוּיִין. פִּיֶּצֶד: כְּגוֹן שֶׁאָמַר בְּאֵלֶּה אוֹ אֲרוּר לֵה', אוֹ לְמִי שֶׁשְּׁמוֹ חֲנוּן, מִי שִׁיאֲכַל דְּבַר פְּלוֹנִי, וְאֲכָלוּ הָרִי זֶה נִשְׁבַּע עַל שֶׁקֶר; וְכֵן בִּשְׁאֵר מִיָּנִי שְׁבוּעוֹת. וְכֵן הָאוֹמֵר שְׁבוּעָה בֵּה', אוֹ בְּמִי שֶׁשְּׁמוֹ חֲנוּן, שְׁלֹא אֲכַל, וְאֲכַל, שִׁזָּז אִשָּׁה, וְהוּא אִישׁ, שֶׁאֵין לָךְ בְּיָדִי כְּלוּם, וְיֵשׁ לוֹ, שֶׁאֵינִי יוֹדֵעַ לָךְ עֲדוּת, וְהוּא יוֹדֵעַ הָרִי זֶה חַיִּב.

ד. אָמַר אֵלֶּה אוֹ אֲרוּר אוֹ שְׁבוּעָה, וְלֹא הִזְכִּיר שֵׁם וְלֹא כְּנוֹי הָרִי זֶה אֲסוּר בַּדְּבַר שֶׁנִּשְׁבַּע עָלָיו; אֲבָל אֵינּוּ לוֹקָה וְלֹא מִבִּיא קֶרֶבָן, אִם עָבַר עַל שְׁבוּעָתוֹ עַד שִׁיְהִיָּה בֵּה שֵׁם מִן הַשְּׁמוֹת הַמִּיחָדִּים אוֹ כְּנוֹי מִן הַכְּנוּיִין, כְּמוֹ שֶׁבִּאֲרָנוּ.

ה. וְלֹא הַשְּׁבוּעָה בְּלִבָּד, אֵלֶּא כָּל כְּנוֹי שְׁבוּעָה כְּשְׁבוּעָה: כְּגוֹן שֶׁהָיוּ אַנְשֵׁי אוֹתוֹ מְקוּם עֲלָגִים, וְהָיוּ קוֹרְאִים לַשְּׁבוּעָה שְׁבוּתָה אוֹ שְׁקוּקָה, אוֹ שֶׁהָיוּ אֲרַמִּיִּים שֶׁלְשׁוֹן שְׁבוּעָה בְּלִשׁוֹנָם מוֹמְתָא, וְהָיוּ הָעֲלָגִים מְכַנִּין אוֹתָהּ וְאוֹמְרִין מוֹהָא בֵּיוֹן שֶׁאָמַר לְשׁוֹן שִׁמְשָׁמְעוּ וְעֲנִינוּ שְׁבוּעָה, הָרִי זֶה חַיִּב כְּמִי שֶׁהוֹצִיא לְשׁוֹן שְׁבוּעָה. וְכֵן הָאוֹמֵר לֹא לֹא שְׁנֵי פַעַמִּים דֶּרֶךְ שְׁבוּעָה, אוֹ הֵינְךָ הֵינְךָ, וְהִזְכִּיר שֵׁם אוֹ כְּנוֹי הָרִי זֶה כְּנִשְׁבַּע; וְכֵן יָמִין שְׁבוּעָה, וְשִׁמְאֵל שְׁבוּעָה שֶׁנֶּאֱמַר "נִשְׁבַּע ה' בְּיָמִינוֹ, וּבִזְרוֹעַ עֲזוֹ" (ישעיהו סב, ח).

ו. וְכֵן הָאוֹמֵר מִבְּטָא שְׁלֹא אֶעֱשֶׂה כֶּךָ וְכֶךָ, וְהִזְכִּיר שֵׁם אוֹ כְּנוֹי הָרִי זֶה שְׁבוּעָה. אָמַר אֲסֹר לֵה' אוֹ לְמִי שֶׁשְּׁמוֹ חֲנוּן שְׁלֹא אֶעֱשֶׂה, אוֹ שֶׁאֶעֱשֶׂה הוּאִיל וְהוֹצִיאָו בְּלִשׁוֹן שְׁבוּעָה, הָרִי הוּא כְּשְׁבוּעָה.

ז. שָׁמַע חֲבֵרוֹ נִשְׁבַּע, וְאָמַר וְאֲנִי כְּמוֹתְךָ הוּאִיל וְלֹא הוֹצִיא שְׁבוּעָה מִפִּיו וְלֹא הִשְׁבִּיעוֹ חֲבֵרוֹ, הָרִי זֶה פָּטוּר; וְזֶהוּ מִתְּפִיס בַּשְּׁבוּעָה, שֶׁהוּא פָּטוּר. וְכֵן אִם נִשְׁבַּע שְׁלֹא אֲכַל בֶּשָׂר זֶה, וְחָזַר וְאָמַר וְהָרִי הִפֵּת הַזֶּה כְּבֶשֶׂר הַזֶּה הָרִי זֶה פָּטוּר עַל הִפֵּת, שֶׁהָרִי לֹא הוֹצִיא שְׁבוּעָה עָלֶיהָ אֵלֶּא הַתְּפִיסָה; וְאִם עַל פִּי שֶׁהוּא פָּטוּר מִן הַמִּלְקוּת אוֹ מִן הַקֶּרֶבָן, אֲסוּר לוֹ לֶאֱכֹל אוֹתָהּ הִפֵּת שֶׁהַתְּפִיסָה בַּשְּׁבוּעָה.

ח. מִי שֶׁנִּתְכַּוֵּן לַשְּׁבוּעָה, וְגָמַר בְּלִבּוֹ שְׁלֹא יֵאָכֵל הַיּוֹם אוֹ שְׁלֹא יִשְׁתֶּה, וְשֶׁדְּבַר זֶה אֲסוּר עָלָיו בַּשְּׁבוּעָה, וְלֹא הוֹצִיא בִּשְׁפָתָיו הָרִי זֶה מִתֵּר, שֶׁנֶּאֱמַר "לִבְטָא בִּשְׁפָתִים" (ויקרא ה, ד): אֵין הַנִּשְׁבַּע

חַיִּב, עַד שִׁיוּצִיא עֲנִין שְׁבוּעָה בְּשַׁפְּתָיו. וְכֵן אִם גָּמַר בְּלִבּוֹ לְהִשָּׁבַע, וְטָעָה וְהוּצִיא בְּשַׁפְּתָיו דָּבָר שֶׁלֹּא הָיָה בְּלִבּוֹ הָרִי זֶה מִתָּר.

ז. כִּיצַד: הַמִּתְכַּוֵּן לְהִשָּׁבַע שֶׁלֹּא יֹאכַל אֶצֶל רְאוּבֵן, וְכִשְׁבָּא לְהוּצִיא שְׁבוּעָה נִשְׁבַּע שֶׁלֹּא יֹאכַל אֶצֶל שְׁמַעוֹן הָרִי זֶה מִתָּר לֹאכַל עִם רְאוּבֵן, שֶׁהָרִי לֹא הוּצִיא בְּשַׁפְּתָיו, וְעַם שְׁמַעוֹן, שֶׁהָרִי לֹא הָיָה שְׁמַעוֹן בְּלִבּוֹ. וְכֵן שָׁאָר מִיָּנִי שְׁבוּעוֹת, אֵינּוּ חַיִּב עַד שִׁיְהִיָּה פִּיּוּ וְלִבּוֹ שׁוֹוִין.

י. לְפִיכָךְ אִם נִשְׁבַּע אֶחָד בְּפָנָיו שֶׁלֹּא יֹאכַל הַיּוֹם, וְאִכָּל, וְהִתְרוּ בּוֹ, וְאָמַר אֲנִי לֹא הָיָה בְּלִבִּי אֲלֹא שֶׁלֹּא אֵצָא הַיּוֹם וְטָעָה לְשׁוֹנֵי וְהוּצִיא אֲכִילָה שֶׁלֹּא הִיתָה בְּלִבִּי הָרִי זֶה אֵינּוּ לוֹקָה, עַד שִׁיּוּדָה בְּפָנֵי עֲדִים קָדָם שִׁיאֲכַל שֶׁעַל אֲכִילָה נִשְׁבַּע, אוֹ שֶׁקִּבֵּל עָלָיו הַתְּרָאָה, וְלֹא טָעַן שֶׁטָּעָה בַּעֲת הַתְּרָאָה: אֵף עַל פִּי שֶׁטָּעַן אַחֵר כֵּךְ, אֵין שׁוֹמְעִין לוֹ.

יא. וְכֵן אִם הִתְרוּ בּוֹ, וְאָמַר מַעֲוֹלָם לֹא נִשְׁבַּעְתִּי, אוֹ לֹא נִדְרָתִי עַל דָּבָר זֶה, וְאַחֵר שֶׁהֶעִידוֹ עָלָיו שֶׁנִּשְׁבַּע אוֹ נִדָּר, אָמַר כֵּן הָיָה אֲבָל לֹא הָיָה פִּי וְלִבִּי שׁוֹוִין, אוֹ תִּנָּאִי הָיָה בְּלִבִּי עַל הַנִּדָּר אֵין שׁוֹמְעִין לוֹ, וְלוֹקָה.

יב. כִּיּוּצָא בּוֹ, אָמְרוּ לוֹ אֲשַׁתָּךְ נִדְרָה, וְאָמַר בְּלִבִּי הָיָה לְהַפֵּר לָהּ, וְהִפְרָתִי שׁוֹמְעִין לוֹ; אָמְרוּ לוֹ נִדְרָה, וְהוּא אוֹמֵר לֹא נִדְרָה, וְכִיּוֹן שֶׁרָאָה אוֹתָם הֶעִידוֹ עָלָיו, אָמַר בְּלִבִּי הָיָה לְהַפֵּר לָהּ אֵין שׁוֹמְעִין לוֹ.

יג. גָּמַר בְּלִבּוֹ שֶׁלֹּא לֹאכַל פֶּת חֲטִים, וְנִשְׁבַּע שֶׁלֹּא לֹאכַל פֶּת סֶתֶם אֲסוּר בַּפֶּת חֲטִים, שֶׁפֶת חֲטִים פֶּת שְׁמָהּ.

יד. מִי שֶׁנִּשְׁבַּע וְאָמַר, שְׁבוּעָה שֶׁלֹּא אֲכַל הַיּוֹם, וְעַל דַּעְתְּכֶם אֲנִי נִשְׁבַּע אֵין זֶה יָכוֹל לוֹמַר, כֵּךְ וְכֵךְ הָיָה בְּלִבִּי: שֶׁלֹּא נִשְׁבַּע זֶה עַל דַּעְתּוֹ, אֲלֹא עַל דַּעַת אֲחֵרִים; וְכִיּוֹן שֶׁהָיָה פִּיּוּ וְלִבָּם שֶׁלֹּאֲחֵרִים שׁוֹוִין שֶׁנִּשְׁבַּע עַל דַּעְתָּם, חַיִּב לָבֶם שֶׁלֹּאֲלוֹ, בְּמָקוֹם לִבּוֹ קָם. וְכֵן בְּשָׁאָר מִיָּנִי שְׁבוּעוֹת. לְפִיכָךְ כְּשֶׁמִּשְׁבִּיעִין הַדִּינִין אֶת הַנִּשְׁבַּע, אוֹמְרִים לוֹ, לֹא עַל דַּעְתָּךְ אָנּוּ מִשְׁבִּיעִים אוֹתָךְ, אֲלֹא עַל דַּעְתָּנוּ.

טו. מִי שֶׁנִּשְׁבַּע וְהָיָה פִּיּוּ וְלִבּוֹ שׁוֹוִין בְּשְׁבוּעָה, וְאַחֵר שֶׁנֶּאֱסָר חֲזָר בּוֹ מִיד בְּתוֹךְ כְּדֵי דְבוּר, וְהוּא כְּדֵי שִׁיאֲמַר תִּלְמִיד לְרַב, שְׁלוֹם עָלֶיךָ רַבִּי, וְאָמַר אֵין זֶה שְׁבוּעָה, אוֹ נַחֲמָתִי, אוֹ חֲזָרָתִי בִּי, וְכִיּוּצָא בְּדִבְרִים אֵלּוּ שֶׁעֲנִינָם שֶׁהִתִּיר מֵה שֶׁאֲסָר הָרִי זֶה מִתָּר, וְנִעְקְרָה הַשְׁבוּעָה: שְׁזֶה דּוֹמָה לְטוֹעָה. וְכֵן אִם אָמְרוּ לוֹ אֲחֵרִים, חֲזָר כֵּךְ, אוֹ מִתָּר לָךְ, וְכִיּוּצָא בְּדִבְרִים אֵלּוּ, וְקִבֵּל מֵהֶן בְּתוֹךְ כְּדֵי דְבוּר וְאָמַר הֵן, אוֹ חֲזָרָתִי בִּי, וְכִיּוּצָא בְּזֶה הָרִי זֶה מִתָּר; וְאִם אַחֵר כְּדֵי דְבוּר, אֵינּוּ יָכוֹל לַחֲזוֹר בּוֹ.

טז. נִשְׁבַּע וְחֲזָר בּוֹ בְּתוֹךְ כְּדֵי דְבוּר בְּלִבּוֹ, אֵין זֶה כָּלוּם; וְכֵן אִם אָמְרוּ לוֹ אֲחֵרִים, חֲזָר כֵּךְ, אוֹ מִתָּר לָךְ, אוֹ מַחֲוֵל לָךְ, וְקִבֵּל דְּבָרֵיהֶם בְּלִבּוֹ בְּתוֹךְ כְּדֵי דְבוּר אֵין זֶה כָּלוּם: עַד שִׁיוּצִיא הַחֲזָרָה בְּפִיּוֹ, כְּמוֹ הַשְׁבוּעָה.